

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра музичного мистецтва

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ УВАГИ УЧНІВ-АКОРДЕОНІСТІВ
ЗАКЛАДІВ ПОЧАТКОВОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ»**

Виконав:

магістрант II курсу, групи ММ1-М21
спеціальності 014 Середня освіта
(Музичне мистецтво)

Душніцький Дмитро Іванович

Керівник: Карташова Ж.Ю.,

кандидат педагогічних наук, доцент

Рецензент: Лабунець В.М.,

доктор педагогічних наук, професор

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ УВАГИ	6
1.1. Категорія «увага» в загальнонауковому контексті	6
1.2. Сутність, структура та функції виконавської уваги учня-акордеоніста.....	16
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ УВАГИ УЧНІВ-АКОРДЕОНІСТІВ ШКОЛИ МИСТЕЦТВ	34
2.1. Інструментальне навчання як середовище ефективного формування виконавської уваги учня-акордеоніста	34
2.2. Методика формування виконавської уваги учнів-акордеоністів школи мистецтв	43
РОЗДІЛ 3. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ УВАГИ УЧНІВ-АКОРДЕОНІСТІВ ШКОЛИ МИСТЕЦТВ	56
3.1. Педагогічна діагностика стану сформованості виконавської уваги учнів-акордеоністів	56
3.2. Експериментальна перевірка ефективності методики формування виконавської уваги учнів-акордеоністів школи мистецтв.....	71
ВИСНОВКИ	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	90

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасна парадигма мистецької освіти зумовлює підвищений інтерес науковців і педагогів-музикантів до покращення якості навчання в закладах початкової мистецької освіти. Виконавська увага відіграє провідну роль в музичному навчанні, оскільки є важливим засобом регулювання музично-слухової, музично-виконавської та музично-творчої діяльності особистості. Від розвиненої виконавської уваги залежить здатність повноцінно сприймати, виконувати музику, орієнтуватися у різних її явищах, аналізувати, роздумувати, тобто спілкуватися з музичним мистецтвом.

Проблема формування уваги особистості є однією з найбільш складних і важливих у загальній та музичній педагогіці. Питання щодо феномена уваги та механізмів її дії викликало чималий інтерес у відомих учених упродовж тисячоліть, займаючи центральне місце в їхніх роботах. Увага, як одна з ключових категорій психології, займає чільне місце в дослідженнях: психології свідомості (В. Вундт, Е. Тітченер, У. Джеймс, Т. Рібо, М. Ланге та ін.); психології діяльності (Я. Добринін, Ю. Гіппенрейтер, В. Романов, Ю. Дормашев, К. Платонов, В. Страхов, О. Леонтьєв та ін.), когнітивної психології (К. Черрі, Д. Бродбент, Р. Солсо, У. Найссер та ін.).

Різноманітні психологічні аспекти даного феномена відображають праці С. Рубінштейна, Л. Виготського, Д. Узнадзе, П. Гальперіна, в яких доведено, що високий рівень розвитку й управління увагою індивіда обумовлює високу ефективність його навчання.

У музично-педагогічних, музично-психологічних та методичних дослідженнях увага розглядається як: необхідна умова успішності інструментально-виконавської діяльності (Л. Бочкарьов, О. Винокурова, А. Готсдінер, М. Жижина, Т. Комарова, О. Лучініна, В. Петрушин, Ю.Цагареллі та ін.); чинник формування виконавської надійності (Л. Котова, Д. Юник та ін.); складова базових музичних здібностей (Д. Кірнарська, Г. Овсянкіна, Б. Теплов,); компонент «творчого натхнення» в музично-педагогічному спілкуванні (Л. Майковська, Р. Сулейманов та ін.); форма прояву

музично-слухацької активності, самоконтролю, саморегуляції (С. Сливко, З. Софроній та ін.).

Роль виконавської уваги, її функції та місце в діяльності учня-інструменталіста висвітлюються в роботах Л. Баренбойма, А. Бірмак, Н. Голубовської, Й. Гофмана, Г. Когана, Н. Любомудрової, К. Мартінсена, Г. Нейгауза, С. Савшинського, А. Щапова. Вчені-музиканти наголошують на важливості формування виконавської уваги учнів, як умови їх успішного навчання гри на музичному інструменті.

Однак, попри значущість кола розглянутих питань, проблема формування виконавської уваги учнів-акордеоністів закладів початкової мистецької освіти не набула достатнього висвітлення в науковій літературі.

Актуальність означеної проблеми, її недостатня теоретична та практична розробленість, а також об'єктивна потреба у формуванні виконавської уваги учнів-акордеоністів закладів початкової мистецької освіти зумовили вибір теми дослідження: **«Формування виконавської уваги учнів-акордеоністів закладів початкової мистецької освіти»**.

Мета дослідження полягає в розробці, теоретичному обґрунтуванні й експериментальній перевірці методики формування виконавської уваги учнів-акордеоністів закладів початкової мистецької освіти.

Об'єкт дослідження – процес навчання учнів-акордеоністів закладів початкової мистецької освіти.

Предмет дослідження – методика формування виконавської уваги учнів-акордеоністів закладів початкової мистецької освіти.

Відповідно до мети були сформульовані такі **завдання дослідження**:

1. Здійснити огляд загальнонаукових концепцій уваги та проаналізувати сучасний стан науково-методичної розробленості проблеми формування виконавської уваги учнів-акордеоністів закладів початкової мистецької освіти.

2. Уточнити сутність виконавської уваги учнів-акордеоністів, розробити та теоретично обґрунтувати структуру даного феномена.

3. Розробити критерії, показники та рівні сформованості виконавської уваги учнів-акордеоністів.

4. Теоретично обґрунтувати методику формування виконавської уваги учнів-акордеоністів закладів початкової мистецької освіти.

5. Розробити та експериментально перевірити методику формування виконавської уваги учнів-акордеоністів закладів початкової мистецької освіти.

Розв'язання поставлених завдань та досягнення мети дослідження забезпечується використанням наступних **методів дослідження**: теоретичні: аналіз наукових і методичних джерел з досліджуваної проблеми, їх класифікація, систематизація, порівняння; узагальнення педагогічного досвіду у сфері музично-педагогічної освіти; моделювання, що були застосовані для визначення понятійного, критеріального апарату дослідження та під час обґрунтування організаційно-методичної моделі учнів-акордеоністів школи мистецтв; емпіричні: цілеспрямоване педагогічне спостереження, бесіди, анкетування, інтерв'ювання.

Практичне значення дослідження визначається його спрямованістю на вдосконалення навчання учнів-акордеоністів закладів початкової мистецької освіти і полягає в розробці та впровадженні в освітню практику методики формування виконавської уваги учня, яка забезпечує вдосконалення процесу інструментального навчання. Матеріали дослідження можуть бути використані в практиці закладів початкової мистецької освіти, педагогічних училищ та коледжів для збагачення методичного забезпечення дисциплін «Музичний інструмент» (акордеон та баян) а також теоретичного курсу «Методика навчання гри на музичному інструменті».

Апробація та впровадження результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри музичного мистецтва та звітних наукових конференціях студентів і магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Структура роботи. Магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

ВИСНОВКИ

У дослідженні наведено теоретичні узагальнення та запропоновано методичне вирішення проблеми формування виконавської уваги учнів-акордеоністів школи мистецтв в процесі інструментального навчання, що знайшло відображення у педагогічному обґрунтуванні змісту і структурних компонентів, розробці та апробуванні відповідної методики, визначенні педагогічних умов, встановленні критеріїв діагностування рівнів сформованості виконавської уваги учнів в умовах інструментального навчання. Результати дослідження підтвердили ефективність запропонованої методики і дозволили зробити такі висновки:

1. Здійснений аналіз наукової літератури з проблеми формування виконавської уваги учнів-акордеоністів в процесі навчання дозволив констатувати, що попри існування значної кількості концепцій уваги (фізіологічних, психологічних, педагогічних), сучасний стан науково-методичної розробленості даної проблематики свідчить про наявність певних суперечностей в її вивченні. Зокрема, з одного боку, аналіз проблематики сьогоденних науково-педагогічних досліджень вказує на істотне зростання інтересу науковців до питань формування уваги учнів у різних видах музичної діяльності, втім, їхня незначна кількість з висвітленням окремих аспектів даної проблеми свідчить про необхідність у ґрунтовному та цілісному її дослідженні.
2. Проведений аналіз загальнонаукових підходів до розуміння категорії «увага» та особливостей її функціонування в музично-виконавському процесі дає змогу визначити виконавську увагу як складний психічний феномен, що спрямовує та супроводжує пізнавальні процеси музиканта-виконавця, відображуючи динаміку їх перебігу на різних етапах роботи над музичним твором, і виявляється в зосередженості упродовж пошуку, деталізації та реалізації власної виконавсько-інтерпретаційної концепції. Організуючим чинником досліджуваного феномена є цілі музично-виконавської діяльності учня-музиканта, а результатом його активності – збільшення продуктивності означеної діяльності.
3. Виявлено специфіку різних видів музично-виконавської діяльності (сольне виконання, самостійна робота над музичним твором, читання з аркушу,

акомпанування, транспонування, ансамблева гра), що зумовлює особливості формування досліджуваного феномена в процесі інструментального навчання учнів-акордеоністів.

4. У ході дослідження розроблено критеріальний апарат для визначення стану сформованості виконавської уваги учнів-акордеоністів школи мистецтв. Критеріями, що віддзеркалюють зміст кожного з компонентів виконавської уваги визначено: інтенсивність зосередження на музичних елементах чи звучанні твору у цілому; здатність до збереження стійкості виконавської уваги у процесі музично-виконавської діяльності, яка свідчить про тривалість цілеспрямованого втримання слухової активності під час виконання (слухання) музики; здатність до вибіркості звукових явищ, які відповідають попередньо визначеним ознакам, що дозволяє виявити вчасне спрямування на певне музичне явище, його виокремлення із загального звукового потоку; здатність до розподілу музично-слухової уваги під час виконання музики, що виявляє спроможність учнів до одночасного усвідомлення та контролю двох і більше музичних явищ у процесі виконання музичного твору; здатність до переключення виконавської уваги з одного музичного об'єкту на інший, що визначає гнучкість спрямування уваги на інші музичні явища при зміні цілей виконання; ступінь широти обсягу виконавської уваги, що характеризує спроможність одночасно чути і визначати певну кількість джерел звучання.
5. Розроблено методика діагностики та схарактеризовано рівні сформованості виконавської уваги учнів-акордеоністів закладів початкової мистецької освіти у вимірах: високий (продуктивний), середній (достатній) та низький (елементарний).
6. Розроблена методика формування виконавської уваги учнів-акордеоністів школи мистецтв включає мету, завдання, підходи, принципи, педагогічні умови, етапи, методи та форми роботи, педагогічний результат. Розроблену методика формування виконавської уваги учнів-акордеоністів школи мистецтв експериментально перевірено в перебігу трьох етапів, кожен з яких передбачав вирішення намічених завдань.
7. Результати дослідно-експериментальної роботи дали можливість

зафіксувати позитивну динаміку зростання досліджуваного феномену, що доводить ефективність запропонованої методики.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів формування виконавської уваги учнів-акордеоністів закладів початкової мистецької освіти. Подальшого вивчення потребують питання розвитку мотивації учнів до музичного навчання в сучасних умовах, а також залучення різноманітних форм у процес інструментальної підготовки учнів на всіх етапах музичного навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеев А. Д. Методика навчання гри на фортепіано : навч. посіб. М.: Музика, 1978. 288 с.
2. Алексеев І. Д. Методика викладання гри на баяні: навч. посіб. М.: Музгиз, 1961. 156 с.
3. Асаф'єв Б. В. Музична форма як процес : М.: Музика, 1971. 296 с.
4. Асаф'єв Б. В. Вибрані статті про музичну освіту та освіти : Л.: Музика, 1973. 144 с.
5. Бажилин Р. Школа гри на акордеоні : навч.-метод. посіб. М.: Видавництво В. Катанського, 2008. 208 с.
6. Баренбойм Л. А. Питання фортепіанної педагогіки та виконавства : Л.: Музика, 1969. 288 с.
7. Баренбойм Л. А. Шлях до музикування : Л.: Радянський композитор, 1979. 352 с.
8. Басурманов А. Баянне і акордеонне мистецтво : довідник за ред. А. Басурманов Н. Я. Чайкіна. М.: Кіфара, 2003. 540 с.
9. Білоус В. П. Мотиви музичної діяльності і їх значення у формуванні майстерності музиканта : збірник наукових праць. Київ : 2003. Випуск XI. Ч 2. 210-219 с.
10. Бичков В. В. Формування і розвиток баянно-акордеонного мистецтва як явище вітчизняної і європейської музичної культури (початок ХІХ – кінець ХХ століття: виконавство, музика, інструментарій) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра мистецтвознавства: спец. 17.00.02 «Музичне мистецтво». Спб : 1999. 52 с.
11. Бочкарьов Л. Л. Психологія музичної діяльності : М.: «Інститут психології РАН», 1997. 352 с.
12. Вахтель Л. В. Механізм вольового включення виконавців в процес інтерпретації музичного твору : Вісник ТГУ, Гуманітарні науки: Педагогіка і психологія. 2009 Вип №9 (77). С. 353-358.
13. Великий тлумачний словник сучасної української мови. 5-те вид.: Ірпінь : Перун, 2005.

14. Вицинський А. В. Процес роботи піаніста-виконавця над музичним твором : М.: Класика-XXI, 2003. 100 с.
15. Гальперін П. Я., Карпова С. Н. Актуальні проблеми вікової психології: М.: Вид-во МГУ, 1978. 118 с.
16. Гельвецій К. А. Про людину, її розумові здібності та її виховання : пер. з франц. Київ : Основи, 1994. 416 с.
17. Гінзбург Л. С. Про музичне виконавство : М.: Знання, 1972. 40 с.
18. Гіппенрейтер Ю. Б. Діяльність і увага. Вісник МГУ. URL: http://old.virtualcoglab.ru/html/YuBG_1.html (дата звернення 16.02.2022).
19. Головін С. Ю. Словник практичного психолога : Минск : Харвест, 1998. 976 с.
20. Голубовська Н. І. Про музичне виконавство: Л.: Музика, 1985. 143 с.
21. Горенко Л. Робота баяніста над музичним твором. Методичні поради : Київ : Музична Україна, 1982. 52 с.
22. Гофман Й. Фортепіанна гра. Відповіді на запитання про фортепіанну гру : М.: Музгиз, 1961. 192с.
23. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста (акордеоніста) : підруч. [для вищ. та середніх муз. навч. закл.] Київ : Музична Україна, 2004. 290 с.
24. Дорохін В. Вивчення поліфонії в класі акордеона: питання теорії та практики: навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2012. 101 с.
25. Дорохін В. Методичні засади виконавської організації музичної тканини на баяні (акордеоні) : навч. пос. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2013. 86 с.
26. Душний А. Львівська школа баянно-акордеонного мистецтва : довідник Дрогобич : Посвіт, 2010. 216 с.
27. Етимологічний словник української мови : в 7. т. Т. 6. Київ : Наук. думка, 2012. 568 с.
28. Жижіна М. В. Психолого-педагогічні умови і фактори формування музиканта : Саратов : Видавництво Саратовського університета, 2002. 138 с.
29. Загальна психологія : О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. Київ : Каравел, 2005. 464 с.

30. Зміст виконавської уваги майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі хорового співу за заг. ред. М. Б. Петренко, Н. О. Бережна. 2013. Вип. 2. С. 176-185. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/artov_2013_2_16 (дата звернення 27.03.2022).
31. Іванов Є. О. Академічне баянно-акордеонне мистецтво на Україні (історичний аспект) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства: спец. 194 17.00.02 «Музичне мистецтво» Київ, 1995. 16 с.
32. Карась С. Стилiстичнi аспекти виконавської майстерностi баянiста-акордеонiста (на матерiалi музичних творiв епохи бароко) : Науковий вiсник НМАУ iм.П.І.Чайковського. Музичне виконавство. Київ : НМАУ, 2001. Вип. 18. С. 155 – 167.
33. Кирнарська Д. К. Психологiя спеціальних здiбностей : М.: Таланти-XXI столiття, 2004. 496 с.
34. Кметі О. Репертуарні тенденції початкових мистецьких навчальних закладів України кінця ХХ початку ХХІ століття: баянно-акордеонний аспект : міжвуз. зб. наук. праць мол. вчених ДДПУ ім. І. Франка : Дрогобич, 2014. Вип. 8. С. 122 – 128.
35. Князєв В. Теоретичні основи виконавської підготовки баянiста-акордеонiста: навч.-метод. пос. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2011. 216 с.
36. Коган Г. М. Работа піанiста : М.: Класика-XXI, 2004. 204 с.
37. Котова Л. М. Емоційна стійкість як засіб формування інструментально-виконавської надійності у студентів музично-педагогічних факультетів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика музичного навчання» Київ, 2001. 28 с.
38. Любомудрова Н. А. Методика навчання гри на фортепіано: навч. посіб М., 1982. 143 с.
39. Лондонов П. Школа гри на акордеоні : М.: Музика, 1978. 159 с.
40. Маркова Е. Запитання теорії виконавства : Одеса: «Астропрінт», 2002. 126 с.

41. Марченко В. В. Історіографічний дискурс дослідження акордеонного мистецтва України : зб наук. пр.: наук. зап. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Рівне : РДГУ, 2014. Вип. 20. Т. 2. С. 169 – 172.
42. Марченко В. В. Композиторська творчість молодих українських митців для акордеона: жанрово-стильові риси : зб. наук. пр. ін-ту муз. м-ва Дрогобицького держ. пед. ун-ту ім. І. Франка. Дрогобич. – Кельце. – Каунас. – Алмати : Посвіт, 2017. Вип. 3. С. 196–204.
43. Миколінська С. І. Методика формування слухової уваги молодших школярів на уроках музики : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика музичного навчання» Київ, 2013. 22 с.
44. Мірек А. Акордеон ХХІ століття : М.: Народник. 2004. № 2. С. 21 – 22.
45. Музична енциклопедія в 6 томах : М.: Радянський композитор, 1982. 504 с.
46. Овсянкіна Г. П. Музична психологія : СПб.: Союз художників, 2007. 240 с.
47. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва: теорія і методика викладання мистецьких дисциплін : Київ : Освіта України, 2008. 274 с.
48. Петрушин В. І. Музична психологія : М.: Академічний проект, Трикста, 2008. 400 с.
49. Петухов В. В., Зеленкова Т. В. Розвиток музично-виконавської майстерності як формування вищої психічної функції : М.: Запитання психології, 2001. № 6. 17 – 26 с.
50. Психологія уваги : авт.-сост. Т. К. Комарова. Гродно : ГрГУ, 2002. 124 с.
51. Психологія музичної діяльності: Теорія і практика : Д. К. Кірнарська, Н. І. Киященко, К. В. Тарасова та інші : М.: Видавничий центр «Академія», 2003. 368 с.
52. Рабінович Д. А. Виконавець і стиль : М.: Радянський композитор, 1979. 225 с.
53. Ражніков В. Г. Формування і відтворення диригентського задуму : М.: Запитання психології, 1973. 55-66 с.
54. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька : навчальний посібник : Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2005. 360 с.

55. Савченко Л. І. Піаніст-концертмейстер у вокально-фортепіанному ансамблі.
URL: http://colledg70.ru/p/sa/document/konz_ansam.pdf (дата звернення 15.03.2022).
56. Савшинський С. І. Піаніст і його робота : М.: Класика-XXI, 2002. 244 с.
57. Салій В. Методика роботи над музичним образом у процесі навчання підлітків гри на баяні (акордеоні) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика музичного виховання» Київ, 2010. 23 с.
58. Салій В. Педагогічний репертуар музиканта-інструменталіста на прикладі «Дитячого альбому баяніста (акордеоніста)» : навч.-метод. пос.: Дрогобич: РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2011. 40 с.
59. Семешко А. А. Баянно-акордеонне мистецтво України на зламі ХХ–ХХІ століть: довідник : Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2009. 244 с.
60. Семешко А. А. Методичні основи формування виконавської майстерності баяністів : Київ: Методичний кабінет Міністерства культури і мистецтв України, 2003. 150 с.
61. Сідлецька Т. І. Формування методики викладання гри на акордеоні в Україні. Знання. Освіта. Освіченість: зб. матеріалів ІІІ Міжнародної наук.-практ. конференції (28-29 вересня 2016 р.). Вінниця: ВНТУ, 2016. 101 – 104 с.
62. Сластенін В. А., Педагогіка : М.: Академія, 2013. 576 с.
63. Сливко С. А. Формування музично-слухацької активності студентів мистецьких спеціальностей у процесі інструментально-виконавської підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика музичного навчання» Київ, 2013. 20 с.
64. Софроній З. В. Методика формування виконавської уваги майбутніх учителів музики у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «теорія та методика музичного навчання» Київ, 2013. 22 с.
65. Сташевський А. Я. Великі жанри в музиці для баяна та акордеона: тенденції розвитку в останній чверті ХХ та на початку ХХІ ст.: монографія : Луганськ : Поліграфресурс, 2007. 159 с.

66. Сташевський А.Я. Сучасна українська музика для баяна: виражальні засоби, композиційні технології, інструментальний стиль : монографія : Луганськ: Янтар, 2013. 328 с.
67. Сухомлинский В. А. Сердце віддаю дітям : Київ : Радянська школа, 1971. 244 с.
68. Сюй Фейфей. Особливості формування виконавської уваги майбутнього учителя музики в процесі фортепіанної підготовки : зб. наук. праць – Вип. 22 (27). Частина 1. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2017. 146-150 с.
69. Сюй Фейфей. Структурна організація виконавської уваги майбутнього вчителя музики : зб. наук. праць : Вип. LXXXIII. Т 2.: Херсон : Гельветика, 2018. 67-72 с.
70. Сюй Фейфей. Формування виконавської уваги майбутнього вчителя музики у світлі сучасних науково-педагогічних досліджень : зб. наук. праць Уманського держ. пед. уні.ту ім. Павла Тичини, Вип. 2. 2016. 201-209 с.
71. Тимакін Е. М. Виховання піаніста : М.: Музика, 2009. 176 с.
72. Торопова А. В. Музична психологія і психологія музичного навчання : М.: Юрайт, 2017. 245 с.
73. Узнадзе Д. М. Експериментальні основи психології установки : М.: Наука 1966.
74. Ушинский К. Д. Збірник творів. Т. 6.: 1949. URL:
http://elib.gnpbu.ru/text/ushinskiy_sobraniesochineniy_t6_1949/go,2;fs,1/ (дата звернення 03.02.2022).
75. Феноменологія уваги URL: <http://helpiks.org/3-45377.html> (дата звернення 03.02.2022).
76. Феодорович Е. М., Тихонова Е. В. Основи музичної психології : М. : Директ-медіа, 2014. 279 с.
77. Фіцула М. М. Педагогіка : Київ : 2002. URL:
http://pidruchniki.com/1841041334972/pedagogika/struktura_diyalnosti_vchitelya_navchalnomu_protsezi#956 (дата звернення 16.03.2022).
78. Фокин Ю. Г. Теорія і технологія навчання : М.: Юрайт, 2018. 241 с.
79. Франкл В. Людина в пошуках сенсу: Збірник: Пер. с англ. і нім. М.: Прогрес, 1990. 368 с.
80. Харламов І.Ф. Педагогіка : М.: Гардарики, 1999. 520 с.

81. Цагареллі Ю. А. Психологія музично-виконавської діяльності: навч. посіб. СПб.: Композитор, 2008. 212 с.
82. Ципін Г. Музикант і його робота : М.: Радянський композитор, 1988. 384 с.
83. Чаркова М. Н. Мотиваційний фактор когнітивного розвитку особистості : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук : Пермь, 2002. 40 с.
84. Чіксентміхайї М. Поток: Психологія оптимального переживання 1990. URL: <http://samoosvita.in.ua/mihaj-chiksentmihaji-potik-psyhologiyaoptymalnogo-perezhyvannya/> (дата звернення 05.03.2022)
85. Шенденрович Е. М. В Концертмейстерському класі : М.: Музика, 1996. 206 с.
86. Щапов А. П. Фортепіанний урок в музичній школі та училищі : М.: Класика - XXI, 2004. 175 с.
87. Юник Д. Г. Увага як фактор формування виконавської надійності баяніста у вузах музично-педагогічної спеціальності: автореф. дис. ...канд. пед. наук: 13.00.02. – Київ, 1993. 17 с.
88. Якиманська І. С. Лірично-орієнтований урок 1999. № 2. 15–20 с.
89. Якиманська І. С. Розробка технології особистісно-орієнтованого навчання 1995. № 2. 31–42 с.
90. Яранцева Н. О. Творчий характер художнього сприйняття : Київ, 1979. 21 с.